

Abstract. Ensuring the country's food security is currently one of the main priorities of management decision-making. The most common class of models are descriptions of technological processes, production methods in achieving goals. The study is devoted to the consideration of models of managerial decision-making to ensure the country's food security.

Keywords: food security, management decisions, classical model, behavioral model, irrational model.

УДК 161.1:635.01

DOI 10.31521/978-617-7149-78-0-103

ВИТОКИ ФОРМУВАННЯ ЛОГІКО-ПОНЯТТЄВОГО АПАРАТУ САДІВНИЦТВА

Кравченко Т. П., канд. філол. наук, доцент,
e-mail: tetanakravcenko73@gmail.com

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. порушено проблему витоків формування логіко-поняттєвого апарату термінології садівництва.

Ключові слова: поняттєва система, поняття, категорія, термін, термінологія.

Поняттєва систем садівництва, як і сама підгалузь, має давню історію становлення. Садівництво і виноградарство в Україні, особливо на півдні, нашої ери на території Північного Причорномор'я. Відповідно, з тих часів на цих землях вирощування плодкових культур є постійним процесом, особливо в долинах річок, де була достатня кількість води. Збереглися описи садів V ст. н.е., а вже у IX ст. є згадка, що навколо Києва були сади, які називали «раями». Очевидно, що це зачатки нашого вітчизняного садівництва, зокрема найбільш відомим був Києво-Печерський яблуневий сад, оскільки тоді сади вирощували на землях монастирів і маєтках князів, а вже у XVII ст. на монастирських землях, особливо у передмісті Києва, започатковують великі сади, у яких вирощували яблуню, грушу, сливу, вишню, волоський горіх, виноград [1, 2].

Через Першу світову війну, а також громадянську, було знищено понад вісімсот тисяч гектарів садів, а решта – були малопродуктивні і недоглянуті. У XX столітті садівництво набуває промислового розмаху, що стало причиною формування великих господарств, які потребували великої кількості посадкового матеріалу – саджанців.

Плодівництво за всю історію України не мало самоврядування, тому садівники опинились в неконкурентоспроможних умовах із закордонними виробниками, а їхні права й інтереси у власній державі здебільшого нехтувалися. Спроби державних органів виробників цієї галузі об'єднати у корпорації, призвело лише до корумпованості процесу розподілу державної підтримки галузі та втрати довіри простих садівників. Однак, підписавши

Угоду про асоціацію з ЄС, Україна проголосила зміни в економіці та проведення масштабних реформ, зокрема і в сільському господарстві. Ці інтеграційні процеси породили докорінні зміни у таких галузях, як садівництво, ягідництво і розсадництво, а також стали причиною глибинних зрушень у цих галузевих термінологіях.

Садівництво – важлива галузь сільськогосподарського виробництва, а також наука, що вивчає походження та закони росту, розвитку і розмноження плодових, ягідних і декоративних рослин. У межах цього поняттєвого простору будемо виокремлювати поняття садівництва. Ось усі ці вищезазначені позамовні явища послуговували поштовхом для розвитку їхньої термінології.

Система виробничо-економічних зв'язків з урахуванням біологічних процесів у цій сфері утворює важливу складову рослинництва, лексеми якої формують терміносистему, що номінує науково-поняттєвий континуум садівництва, який має своє ядро й периферію, однак не здатний охопити усі можливості наукових понять цієї галузі. У кожній системі понять зазвичай наявні основні (чи вихідні) поняття, похідні (чи складні) поняття, базові поняття (запозичені з наук, які лежать в основі досліджуваної), а також незначна кількість понять, запозичених із суміжних наук. Тому в терміносистемі садівництва, окрім ядра і периферії, виокремлюємо також з-поміж ядерних понять базові економічні та основні – біологічні і сільськогосподарські, а серед периферійних – складні спеціальні та запозичені із суміжних галузей знань.

Науково-поняттєвий апарат садівництва сформувався на ґрунті вихідної материнської логіко-поняттєвої моделі біологічних знань. Тож передусім потрібно встановити систему основних категорій садівництва та їхні зв'язки з основними біологічними поняттями. Оскільки основу садівництва становлять рослини, а точніше – плодові культури, тому ключові поняття біології, такі як *корінь, стебло, листок, гілка, квітка, плід* тощо, увійшли до ядра садівничої терміносистеми. Проте не варто забувати, що вирощування плодових культур відбувається під цілеспрямованим впливом фахівців, звідси маємо значну кількість понять, зумовлених специфікою галузі, зокрема *сіянець, гібрид, саджанець, клон, сорт, прищепка, підщепка* тощо, що також входять до ядра цієї терміносистеми.

Отже, явища об'єктивного розвитку садівництва послуговували тим підґрунтям, яке, поєднавши біологічні, сільськогосподарські та економічні процеси, сформувало фундамент для появи нових понять або для переосмислення раніше відомих, що почали обслуговувати цю сучасну галузь в Україні. На їхній основі створено термінологію садівництва для її обслуговування.

Список використаних джерел:

1. Бурляй О.Л. Сучасний стан розвитку садівництва в Україні. О. Л. Бурляй, А. П. Бурляй, А. О. Харенк. *Збірник наукових праць Уманського національного університету*

садівництва. – 2013. – Вип. 82. – С. 249-259. – Режим
дост.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/zhpumus_2013_82_41

2. Україна: сільське господарство
https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScH8tu7S5VSEgVeqMOEVi0W2YkeNv1nSEJqANG6p1MFihA/viewform?usp=sf_link

Annotation: The problem of the origins of the formation of the logical and conceptual apparatus of horticultural terminology is raised.

Key words: conceptual system, concept, category, term, terminology.

УДК 338.432-021.414

DOI 10.31521/978-617-7149-78-0-104

ЦІННІСНИЙ ВИМІР АГРАРНОЇ ПРАКТИКИ

Мірошкіна Н.В., канд. філос. наук,
Миколаївський аграрний університет
e-mail: minava7306@gmail.com

Анотація. Визначено ієрархію цінностей, які визначають смисл аграрної практики. Показана відмінність цінностей аграрної практики від інших груп соціальних цінностей.

Ключові слова: аграрне виробництво, сенс, суспільство, оцінка, гроші.

Будь-яка діяльність людини визначається певними смислами. Це також відноситься до аграрної практики. Під час аграрної діяльності людина створює матеріальні цінності, що забезпечують існування людства. Але значення аграрного виробництва знаходить вираз не тільки в матеріальних, як правило, економічних оцінках. Смисл його існування закладається цінностями вищого порядку, що визначають загальну долю існування людства.

Аграрну практику як соціальний та людиновимірний процес детермінують три групи цінностей.

Першу групу складають імперативні або абсолютні цінності, які є невід’ємними орієнтирами всіх проявів людської діяльності і основою буття людини. До таких цінностей відносяться добро, віра, любов, надія, краса. Вони мають позаекономічну природу, буттєво нескінченні та вічні, задають загальну спрямованість розвитку господарства, через них співвідносяться сенс життя людини, сенс існування суспільства та сенс господарської діяльності як всього суспільства, так й окремої людини. Саме ці цінності визначають творчий аграрному виробництву, роблять його не тільки сферою, де створюються умови для сучасного існування людства, але й надають умови для само актуалізації людини (конкретного працівника).

Другу групу складають іманентні цінності - більш «заземлені» та функціональні в аграрній практиці. Вони оказують конкретний вплив на суб’єктів аграрної діяльності через механізми стимулювання, контролю, управління, мотивації, стимулювання. Такими цінностями є раціоналізм,